

Strategiplan for Skolebibliotekutvikling

**Tromsø kommune
2016 – 2019**

INNLEDNING

Målet med *Strategiplan for skolebibliotek i Tromsø kommune 2016 – 2019* er å utvikle skolebiblioteket til en god læringsarena for elevene og et ressurscenter for lærerne.

Alle elever i Tromsø kommune har tilgang til et skolebibliotek, men det er store variasjoner når det gjelder fysiske forhold, tilgang på medier og ressursbruk. Det gjelder også den bibliotekfaglige kompetansen hos de skolebibliotekansvarlige. Noen av dem har ikke formell kompetanse på skolebibliotek, enkelte har skaffet seg denne kompetansen på eget initiativ, mens andre har tatt videreutdanning med stipendstønad fra kommunen.

Skoletjenesten sikrer i dag et godt samspill mellom skole- og folkebibliotek. Men det er ingen tilbud om tiltak som styrker den formelle kompetansen til de skolebibliotekansvarlige i kommunen.

Strategiplan for skolebibliotek i Tromsø kommune 2016-2019 har bakgrunn i nasjonale og regionale føringer og skal være et verktøy for arbeidet med utviklingen av skolebibliotekene i Tromsø kommune i planperioden. Skoleeier og de enkelte resultatenhetene må ta et felles løft for skolebibliotekene i Tromsø kommune. Ressurser, bibliotekfaglig og pedagogisk kompetanse er avgjørende for utviklingen av skolebibliotek. For å sikre en god utvikling i Tromsø kommune er det behov for en kommunal satsing på kompetanseheving i planperioden (strategi 9).

Forankring i lover og planer, blant annet:

- Opplæringsloven § 9-2: Elevene skal ha tilgang til skolebibliotek. Departementet kan gi nærmere forskrifter.
- Forskrift til Opplæringsloven § 21-1 *Tilgang til skolebibliotek: Skolen skal ha skolebibliotek med mindre tilgangen til skolebibliotek er sikra gjennom samarbeid med andre bibliotek. Bibliotek som ikke ligg i skolen sine lokale, skal vere tilgjengeleg for elevane i skoletida, slik at biblioteket kan brukast aktivt i opplæringa på skolen. Biblioteket skal vere særskilt tilrettelagt for skolen.*
- Læreplanverket K 06
- Lov om folkebibliotek (1985 – sist endret 07.01 2014) kapittel I og II

Bakgrunn

Kontaktutvalget for samarbeid mellom skolebibliotek og folkebibliotek i Tromsø kommune (KU) som ble opprettet i år 2000, har i sitt arbeid sett behov for å ha en kommunal strategiplan for utviklingen av skolebibliotek i kommunen.

Tromsø kommune har hatt en politisk vedtatt samarbeidsavtale siden år 2000. Der stadfestes samarbeidet mellom skolebibliotek og folkebibliotek. Avtalen revideres med jevne mellomrom for å tilpasses ulike endringer i forhold til læreplaner eller endringer i kommunens organisasjon.

Skoletjenesten

Skoletjenesten er en del av folkebiblioteket. Tjenesten skal koordinere alle tilbud mot skoler og barnehager.

Skoletjenesten har ansvar for litteraturprogrammet i Den kulturelle skolesekken. Kompetanseutvikling av skolebibliotekarere er også en del av skoletjenestens ansvar. Dette skjer i samarbeid med Avdeling for utdanning. Leder for skoletjenesten er kontaktperson for de som jobber med skolebibliotek. Kontaktutvalget for samarbeid mellom skolebibliotek og folkebibliotek (KU) administreres gjennom tjenesten.

ARBEID MED PLANEN

I april 2015 ble samarbeidsavtalen revidert og vedtatt i Byrådet. Kontaktutvalget (KU) fikk mandat til å revidere *Strategiplan for skolebibliotekutvikling* i Tromsø kommune 2016-2019.

Arbeidet ble gjort høsten 2015.

KU har bestått av:

Susanne Baumgartel, skoletjenesten, Tromsø bibliotek og byarkiv

Svein Arne Johansen, rådgiver Avdeling for utdanning

Torill Johansen, skolebibliotekansvarlig, Ramfjord skole

Bodil F. Holmstad, skolebibliotekansvarlig, Fagereng skole

Nina Breines Johnsen, skolebibliotekansvarlig, Tromstun skole

STRATEGIER

Strategiene har sin bakgrunn i nasjonale og regionale planer.

Strategi 1:   **Skolelederansvar**

Skolelederen har ansvaret for rammebetingelsene for å skape et godt skolebibliotek som kan støtte opp om opplæringa. Rammebetingelsene er bl.a. økonomi, fysisk tilrettelegging, legge til rette for kompetanseheving m.m.. Skolelederen må sørge for at det foretas fortløpende evalueringer av skolens bibliotekstjeneste.

Strategi 2:   Litteraturformidling

Skolebiblioteket er en arena for litteraturformidling gjennom å ha et variert utvalg av skjønn- og faglitteratur som stimulerer til lesing, også elevenes fritidslesing. Skolebiblioteket samarbeider med folkebiblioteket om samlingen og formidling til lærere og elever. Folkebiblioteket bidrar med veiledning og kurs som øker kompetansen på bokkunnskap og formidling. Skolebiblioteket kan være en møteplass for tilbud i Den kulturelle skolesekken (DKS) og tilby bøker og andre medier som knyttes til formidling av DKS-tilbud.

Strategi 3:   Språk og lesekompetanse

Skolebiblioteket har en sentral rolle i arbeidet med å utvikle språk og lesekompetanse hos elevene ved å tilby aktuell litteratur som kan møte den enkeltes behov og interesser. Gjennom litteraturformidling og tilrettelegging av lesestimuleringsiltak, kan skolebiblioteket være med å støtte lærerne i arbeidet med begynneropplæringen i lesing, den videre leseopplæringen og lesing i alle fag.

Strategi 4:   Informasjonskompetanse

Skolebibliotekene har en sentral rolle når det gjelder elevenes opplæring i informasjonskompetanse, kildebruk og lesing av sammensatte/multimodale tekster. Det må arbeides for å bedre kunnskapen om bruk av sammensatte/multimodale tekster i tillegg til å bedre informasjonskompetanse i skolen og skolebibliotekene. Elever og lærere må få opplæring i bruk av skolens digitale katalog og hvordan skolebiblioteket er oppbygd. Kurs i måter å søke informasjon på i biblioteket og på internett, samt kildekritikk må også være sentrale emner i skolebiblioteket.

Strategi 5:   Skolebiblioteket som sosial arena

Skolebiblioteket skal både være et sted der elevene søker etter litteratur til arbeid med oppgaver, et sted for fritidslesing og et område der elevene kan drive med motiverende og inkluderende læringsaktiviteter alene eller i fellesskap med andre.

Det må derfor være et viktig mål for skolen å sørge for at skolebiblioteket dekker både en pedagogisk og en sosial funksjon, og at det utjevner sosiale og digitale skiller og fremmer personlig vekst hos den enkelte elev.

Strategi 6:   Skolebiblioteket i tilpasset opplæring

Skolebiblioteket bør være et senter for differensierte læremidler som kan brukes av elever med ulike lærebehov. Dette vil også være et naturlig sted for å trene på å samhandle med andre.

Bruk av skolebiblioteket må integreres i kunnskaps-, ferdighets- og

holdningsmål for enkeltelever eller grupper av elever på eller på tvers av aldersgrupper.
Skolebiblioteket må ha et tilbud til alle uansett funksjonsnivå. Det innebærer ikke bare en universell fysisk utforming, men at det også kan gi et ulikt utformet lesetilbud, godt utvalg av digitale kilder, lesestøttende hjelpemidler m.m.

Strategi 7: Skolebiblioteket og samisk

Skolebiblioteket må gi et tilbud til elever med samisk bakgrunn. Dette kan være i form av tilgang til litteratur på samisk.

Strategi 8: Skolebiblioteket og minoritetsspråklige

Skolebiblioteket må gi et tilbud til elever med minoritetsspråklig bakgrunn. Dette kan være i form av tilpasset litteratur på norsk og tilgang til litteratur på eget språk. Skolebiblioteket må være tilpasset behov tilknyttet læreplanen i grunnleggende norsk.

Strategi 9: Skolebiblioteket og det 2.fremmedspråket

Skolebiblioteket må ha et tilstrekkelig utvalg tilpasset litteratur på de språk skolen gir et undervisningstilbud på. Skolebiblioteket skal være et sted elevene kan arbeide med tekster og møte kulturelle uttrykksformer fra de aktuelle land.

Strategi 10: Kompetanseutvikling

Nettverk, litteraturseminar og diverse kurs er viktige tilbud for å gi påfyll og kunnskap om relevante skolebibliotekområder Deltakere på IBYYS barnebokforum får kunnskap om litteraturformidling og ny barne- og ungdomslitteratur. Universitetet i Agder gir tilbud om nettbasert videreutdanning innenfor relevante fagområder.

Strategi 11: Skolebiblioteket og læreplanene

Læreplanen – Kunnskapsløftet 06 – fastslår skolebibliotekets betydning for opplæringa i skolen, og skolebiblioteket må derfor utformes og organiseres slik at det bidrar til å gi elevene riktig og bredt kildemateriell med mulighet til tilpasset opplæring i alle fag. Særlig gjelder dette norskfaget der et godt og funksjonelt bibliotek er viktig for å nå kompetansemålene. Spesielt kan nevnes: Kompetansemål for 2. trinn : Eleven skal kunne finne skjønnlitteratur og sakprosa på biblioteket til egen lesing. Kompetansemål for 4. trinn : Eleven skal kunne bruke bibliotek og Internett til å

finne stoff til egen skriving.

Kompetansemål **7. trinn**: Eleven skal kunne bruke biblioteket på en målrettet måte.

På **ungdomstrinnet** fordrer kompetansemålene at elevene har god tilgang på et bredt utvalg av litteratur og faglige kilder.

Etter 10.trinn: Eleven skal kunne velge ut og vurdere informasjon fra bibliotek og digitale informasjonskanaler.

Strategi 12: Samarbeid mellom bibliotek og utdanningsinstitusjoner

Det bør tas initiativ til et samarbeid mellom bibliotek og utdanningsinstitusjoner i Tromsø for å få i gang et etter- og videreutdanningstilbud som kan være med på å løfte og utvikle skolebibliotekene i Tromsø kommune. Dette vil samtidig være et tiltak for å rekruttere lærere.

AVSLUTNING

Kontaktutvalget (KU) og Avdeling for utdanning har gått sammen for å utarbeide en strategiplan for skolebibliotek i Tromsø kommune. Strategiene er ment som et verktøy den enkelte skole kan ta i bruk for å utvikle skolebibliotekstjenesten og utarbeide lokale bibliotekplaner som sikrer bibliotekets sentrale plass i opplæringen i alle fag.

For å kunne følge opp strategiene er det en forutsetning at hver skole lager sin egen plan for utvikling av skolebiblioteket.

